

Nieuw inzicht nodig op wat een goed leven is voor alle mensen (1997)

Carla Hanssen-Beckers

Doorkijk, mei 1997

21 januari jl. hielden afgevaardigden van het Katholiek Vrouwengilde in Limburg een bijeenkomst over het jaarthema van het KVG. Aanwezig waren afdelingsbesturen, groepsbegeleidsters en genodigden. Mevrouw Sieth Delhaas, feministisch theologe en publiciste, hield een pittige inleiding met een discussie over de ethische kant van zorg en verantwoordelijkheid in de morele ontwikkeling.

foto: Henny Erkens

Zij heeft zich intensief verdiept in het thema “vrouwelijk”. Niet minder dan twaalf boeken heeft zij vanuit emancipatoir perspectief gepubliceerd, waaronder *Vrouwen wederzijds begrip en cultuuroverdracht tussen generaties*.

Ze waarschuwde, dat we ons niet moesten laten afschrikken door de vele feministische uitdrukkingen. Wat is nu eigenlijk vrouwelijk? Het woord “vrouwelijk” heeft meerdere kanten. Je moet het een basis geven voordat je ermee aan het werk kunt. De verhouding tussen vrouwen en mannen is gebaseerd op tegenstellingen tussen beide geslachten. In onze cultuur is die tegenstelling vooral afkomstig uit de Griekse filosofie en de Bijbel. Hetzelfde geldt voor ethiek en zorgethiek: deze begrippen moeten wortels hebben.

Verschillen benoemen

De erkenning van verschillen tussen man en vrouw is volgens feministische ethici de grootste uitdaging voor verdere ontwikkeling van feministische ethiek, in de strijd voor gerechtigheid en bevrijding van vrouwen.

Vrouwen participeren al heel lang in alle “regio’s” van de samenleving, maar op voorwaarden die in het verleden door mannen bepaald zijn. De feministische visie hierop is, dat we rekening moeten houden met het standpunt van vrouwen, die kritisch kijken naar “hoe de wereld eruitziet” en daar vragen bij willen stellen.

Aan “vrouwelijk” wordt vaak het bijvoeglijke naamwoord ‘subjectief, emotioneel en intuïtief’ toegeschreven. Eigenschappen die niet altijd positief worden beoordeeld. Dus om te vermijden beoordeeld te worden op grond van een negatieve benadering van vrouwelijke waarden, moeten we helder stellen wat we bedoelen met “vrouwelijk”. De toekomst is vrouwelijk indien waarden die vrouwen belangrijk vinden, zoals zorg en intimiteit, als positief erkend en gewaardeerd worden.

Realiteitszin

Ook al hebben vrouwen hier en daar enige veranderingen kunnen realiseren, er is nog altijd uitsluiting op allerlei terreinen van onze cultuur. Kijk maar naar het afbreken van

“zorg” in thuis- en mantelzorg, onvoldoende kinderopvang, de verslechterde financiële situatie voor vrouwelijke nabestaanden, de bijstandsvrouwen.

Waarom is er nog zo weinig vertrouwen in de deskundigheid van vrouwen? Vrouwen moeten zelf moeite doen om in commissies zitting te krijgen waar beleid gemaakt wordt. Werken aan een andere toekomst. In het verleden zijn de zogeheten vrouwelijke waarden benoemd door mannen en toegeschreven aan vrouwen.

Wij moeten zelf de waarden voor de toekomst benoemen en toetsen aan onze wensen en gedachten van dit moment. Niet alleen de wereld verandert maar ook onze inzichten en meningen wijzigen zich door levenservaring. Ook van onze persoonlijke en gezamenlijke geschiedenis kunnen wij leren.

Het is interessant om eens te kijken naar de geschiedenis van uw eigen KVG-organisatie. Hoe deden wij het vroeger en hoe is het nu? Ethiek wijzigt door groei, nadenken, invloeden van buitenaf, levenservaringen en veranderende inzichten. Een nooit eindigend proces van bezinning en discussie. Vrouwenorganisaties zoals de uwe spelen een belangrijke rol in dat proces.

Feministische ethiek zet de toon

Feministische ethici denken na over alle vormen van handelen, niet alleen over wat goed en (moreel) niet goed is, maar ook over het handelen van mannen tegenover vrouwen, vanuit een bepaalde kijk op de werkelijkheid. Systematische reflectie is nodig op het menselijk handelen en op de door mensen geproduceerde instellingen, zoals de gezondheidszorg, de moderne communicatiemethoden, het onderwijs, euthanasie en abortus. Ethici, die vanuit een christelijke achtergrond daarover nadenken, doen dit binnen de gebruikelijke theologie enerzijds en de ethische discussie anderzijds. Wij moeten hen ondersteunen en meedoen aan de discussievorming over deze thema's, door zitting te nemen in (medische) commissies waar over “zorg” beslist wordt.

Vanuit verschillende ervaringen moeten wij nadenken over oplossingen om dat wat systematisch verzwegen is te veranderen, en een nieuwe betekenis te geven aan de werkelijkheid waarin we leven. Misschien moeten wij zeggen dat een toekomst alleen “vrouwelijk” kan zijn, als vrouwen “weet” blijven hebben van de kostbare en bijzondere kunst van overleven. De belangrijkste ethische vraag: *Doen mensen in hun dagelijks leven en de instellingen door henzelf geproduceerd, wel recht aan vrouwen en bevorderen zij daarmee een menswaardiger bestaan?*

Per slot van rekening: “wat goed is voor vrouwen is goed voor alle mensen”.

Aanbevolen literatuur

- *En de vrouw die kiest een kind*, Dorry de Beyer, moraaltheologe.
- *Oordelen met zorg, beschouwingen over recht, moraal en politiek*, Selma Sevenhuysen.

Zie: [De-toekomst-is-vrouwelijk](#)